

DROPS

عنوان مقاله پژوهشی:

مصالحه سرنوشت‌ساز در غیاب زنان: روند پرنقیصه مذاکرات

صلح افغانستان

نویسنده (گان): مریم جامی

به این مقاله ارجاع دهید: جامی، مریم (۲۰۲۰). ترجمه حیات الله بیان.

«مصالحه سرنوشت‌ساز در غیاب زنان: روند پرنقیصه مذاکرات صلح

افغانستان». ژورنال زنان و صلح‌سازی افغانستان، شماره ۱ (۲۰۲۰). صص. ۷۶

- ۸۴. پیوند دسترسی به مقاله:

ژورنال زنان و صلح‌سازی افغانستان (شماره ۱ - ۲۰۲۰)

ناشران:

نهاد پژوهش و توسعه

و

اداره ملل متحد برای زنان در افغانستان

مصالحهٔ سرنوشت‌ساز در غیاب زنان: روند پرتقیصهٔ مذاکرات صلح افغانستان

مریم جامی^۱

فشرده

• طالبان ادعا دارند که از سال ۲۰۰۱ بدین سو دیدگاه‌شان از منظر ایدئولوژیک در بارهٔ حقوق زنان دگرگون شده است؛ ولی هیچ راهی برای اثبات صدق این سخن طالبان وجود ندارد بجز اینکه آن‌ها در مقامی قرار بگیرند که قدرت اجرایی در اختیار داشته باشند. بنابراین، بهتر است در چنین شرایط در جریان مذاکرات صلح به این سخنان آن‌ها دل نبندیم و آن‌ها را در این زمینه تحت فشار قرار دهیم.

• طالبان از سال ۱۹۹۶ الی ۲۰۰۱ یک دورهٔ مختنق و دشواری را بالای زنان و دختران تحمیل کردند. آن‌ها هم‌چنان قربانی خشونت‌های ویرانگر این گروه هستند. تیم مذاکره‌کننده - ترجیحاً با حضور کثیر زنان در ترکیب این تیم - مسئولیت دارد تا تجربه‌ها و نیازمندی‌های زنان افغان را مد نظر داشته باشد و به منظور اتخاذ یک موقف قاطع دیپلوماتیک در خصوص تأمین حقوق زنان، از آن استفاده کند.

• دولت جمهوری اسلامی افغانستان و متحدانش - به ویژه ایالات متحده امریکا - در مظان این اتهام قرار گرفته است که در مورد حقوق زنان جدی نیستند. مذاکرات صلح بین‌افغانی این فرصت را برای آن‌ها فراهم کرده است تا خلاف این را ثابت کنند.

با توجه به اینکه روند صلح پس از گفت‌وگوها میان ایالات متحده امریکا با طالبان در سال ۲۰۱۸ جدی‌تر شد، حضور و مشارکت زنان افغان در این روند برجسته‌تر گردید و حضور آن‌ها در مذاکرات بین‌افغانی منحصراً برای جلوگیری از سازش و به خطر افتادن حقوق زنان مطرح

۱. مریم جامی سردبیر مجله حقوق بشر و بررسی پالیسی (HRLPR) و منشی هیئت مدیره اتحادیه استادان حقوق، شرعیات و علوم سیاسی افغانستان (ALSPA - افغانستان) است.

گردید.^۲ زنان تا کنون از اینکه میزان مشارکت‌شان بیشتر نمادین بوده است، نگرانی خویش را ابراز کرده‌اند.^۳ نقش‌ها و وظایف آن‌ها در سمت‌های بلند بیشتر سطحی قلمداد می‌شود؛ زیرا از حمایت سیاسی برخوردار نیستند و سهم آن‌ها در تصمیم‌گیری و موقوف‌های اجرایی ضعیف و ناچیز بوده است.^۴ این مقاله می‌کوشد به این پرسش پاسخ دهد که چه راهکارها و تدابیری باید برای تأمین حضور بسنده زنان در مذاکرات بین‌افغانی روی دست گرفته شود تا مطالبات‌شان نادیده نگرفته نشود. به عبارت دیگر این نوشته به تحلیل وضعیت کنونی، نقش، خواست‌ها و نگرانی‌های زنان افغان در مذاکرات بین‌افغانی پرداخته است. یافته‌های این جستار نشان می‌دهد که با وجود دخیل بودن زنان در گفت‌وگوهای رسمی صلح، خواست‌ها و صداهاى آن‌ها باید توسط تمام جناح‌های ذیصلاح حمایت و تقویت شوند تا اطمینان حاصل شود که دیدگاه‌های آن‌ها نه تنها در نظر گرفته می‌شوند بلکه در فرآیند صلح نیز تأثیرگذار خواهد بود.

نگرانی‌های زنان در باره روند صلح

ایالات متحده آمریکا از طریق موافقت‌نامه‌های مختلف دیپلماتیک از سال ۲۰۰۱ بدین سو به تحکیم و ترویج دموکراسی، حاکمیت قانون و حقوق بشر در افغانستان تعهد سپرده است.^۵ اما، مذاکرات انجام شده میان زلمی خلیلزاد، فرستاده ویژه ایالات متحده در امور صلح افغانستان، و نماینده‌گان گروه طالبان نشان داد که ایالات متحده در مورد منافع حیاتی خود با طالبان گفت‌وگو کرده و به تعهدات خودش در قبال دولت افغانستان از جمله حمایت و حفاظت از حقوق زنان، پشت پا زده است. در نتیجه، مدافعان و فعالین زنان نشست‌هایی را به برای دادخواهی و حمایت از دموکراسی و حقوق بشر برگزار نمودند تا صداها و خواست‌های خویش را مطرح نمایند.^۶

حقوق زنان که در قانون اساسی تسجیل شده است در محور گفت‌وگوهای صلح قرار دارد. تسجیل و تصریح حقوق زنان در قانون اساسی سال ۲۰۰۴ و سایر دست‌آوردها به شمول مشارکت

2. Karzai, Hekmat Khalil. "An Unprecedented Peace Offer to the Taliban" The New York Times, March 11, 2018. <https://www.nytimes.com/2018/03/11/opinion/peace-taliban.html>

3. Salehi, Zarghona. "Afghan Women Say No to Symbolic Role in Peace Talks" Pajhwok Afghan News, 2019. <https://thefrontierpost.com/afghan-women-say-no-to-symbolic-role-in-peace-talks/>

4. Nijat, Arya and Jennifer Murtazashvili "Women's Leadership Roles in Afghanistan" United States Institute of Peace. September 4, 2015. <https://www.usip.org/publications/2015/09/womens-leadership-roles-afghanistan>

5. Houlihan, Erin and William Spencer. "Rule of Law, Governance and Human Rights in Afghanistan, 2002 to 2016" United States Institute for Peace, August 29, 2017. <https://www.usip.org/publications/2017/08/rule-law-governance-and-human-rights-afghanistan-2002-2016>

6. Ahmadi, Belquis. "Afghan Talks: No Women, No Peace." United States Institute of Peace, 2019.

زنان در حوزه‌های اقتصادی، سیاسی و اجتماعی به بسیار دشواری بدست آمده است. از آن جاییکه طالبان می‌خواهند که قانون اساسی کنونی را تغییر بدهند،^۷ نگرانی زنان این است که مبدا بسان آنچه که در اواخر دهه ۷۰ اتفاق افتاد، دست‌آوردهای آن‌ها از کف برود. طیبه زاهدی، عضو پیشین مشرانو جرگه (مجلس اعیان شورای ملی افغانستان)، در مورد اینکه طالبان در مورد حقوق قانونی زنان و مشارکت آن‌ها در جامعه چه فکر می‌کنند، چنین اظهار نظر کرد:^۸

«نخست، قانون اساسی فعلی افغانستان بر مبنای تعالیم و آموزه‌های اسلامی استوار است و این مورد در ماده‌های ۱، ۲، و ۳ قانون اساسی تسجیل گردیده است. من یکی از اعضای لویه جرگه قانون اساسی در سال ۲۰۰۳ بودم و ما نهایت تلاش کردیم تا حقوق زنان را مطابق به شریعت اسلامی در قانون اساسی، شامل کنیم. از این رو، اگر طالبان ادعا دارند که حقوق زنان را در پرتو شریعت قبول دارند، به نظر من قانون اساسی فعلی نباید در گفت‌وگوهای صلح محل منازعه باشد و حقوق قانونی زنان باید به رسمیت شناخته شود.»^۹

طالبان مدعی‌اند که از زمان اوج قدرت سیاسی شان در دهه ۷۰ تا کنون آن‌ها از نظر ایدئولوژیک متحول شده‌اند و موضع فعلی آن‌ها با حقوق زنان سازگار است.^{۱۰} اما دیدگاه‌ها در این زمینه یکسان نیست. محمد رفیق شهیر، رئیس شورای کارشناسان ولایت هرات به این باور است که هیچ‌کسی نمی‌تواند پیش‌بینی کند که طالبان بعد از امضای موافقت‌نامه صلح دست به چه اقداماتی خواهند زد.^{۱۱} او می‌گوید که این مورد تنها زمانی مشخص خواهد شد که طالبان عملاً در سیاست افغانستان دخیل شوند.^{۱۲}

موافقت‌نامه ایالات متحده امریکا با طالبان و نگرانی‌های زنان

به تاریخ ۱۷ دسامبر سال ۲۰۱۹، آلمان پیش‌نهاد داد که حاضر است در دوحه از کنفرانسی در باره مصالحه بین الافغانی میزبانی کند که در آن نماینده‌گان دولت افغانستان و گروه طالبان حضور داشته

7. Kane, Sean. "Talking with the Taliban: Should the Afghan Constitution Be a Point of Negotiation?" United States Institute for Peace, January 2015. <https://www.usip.org/sites/default/files/SR356-Talking-with-the-Taliban-Should-the-Afghan-Constitution-Be-a-Point-of-Negotiation.pdf>

8. Zahidi, Tayeba, Former senator of the Mishrano Jirga (Upper House of the National Assembly of Afghanistan), Interview by the author. April 16, 2020.

9. Ibid.

10. Shahir, Mohammad Rafiq, Head of the Herat Expert's Council, Interview by the author. April 16, 2020.

11. Ibid.

12. Ibid.

باشند.^{۱۳} این اولین نشستی بود که بعد از شروع گفت‌وگوهای ایالات متحده با طالبان، مقامات بلندرتبه دولت افغانستان و فعالان مدنی با هیئت دفتر سیاسی طالبان دیدار می‌کردند. طالبان همواره اصرار داشتند که با هیئت دولت افغانستان مذاکره نمی‌کنند؛ زیرا آن‌ها دولت افغانستان را یک دولت دست‌نشانده می‌خواندند.^{۱۴} در نتیجه، این نشست در یک فضای غیررسمی به منظور بحث روی چارچوب رسیدن به توافق صلح، صورت گرفت. این فضای غیررسمی زمینه حضور نمایندگان جامعه مدنی را نیز فراهم ساخت تا آن‌ها موقف و دیدگاه‌های طالبان را در قبال حقوق زنان تحلیل و ارزیابی کنند. طالبان در باره مذاکره با نمایندگان رئیس جمهور غنی ابزار علاقه‌مندی کردند و در پایان نشست دوحه، اعلامیه مشترکی تحت عنوان «نقشه‌راه برای صلح» منتشر شد. سخن‌گویی طالبان اعلام کرد که بعد از امضای توافق‌نامه میان ایالات متحده امریکا و طالبان، آن‌ها آماده‌اند با دولت افغانستان وارد مذاکره شوند.^{۱۵}

هیئت ایالات متحده امریکا و طالبان به تاریخ ۲۹ فبروری سال ۲۰۲۰، موافقت‌نامه آوردن صلح به افغانستان را امضاء کردند.^{۱۶} این توافق‌نامه بر چهار نکته اساسی استوار است: (۱) خروج تدریجی نیروهای امریکایی از خاک افغانستان؛ (۲) تعهد طالبان راجع به خودداری استفاده از خاک افغانستان به عنوان پایگاه برای حملات علیه ایالات متحده و پناه ندادن به سایر گروه‌های تروریستی که ممکن است علیه ایالات متحده تهدید به حساب آیند؛ (۳) آغاز جدی مذاکرات صلح بین‌افغانی با دولت افغانستان در کابل؛ (۴) پایان بخشیدن به خشونت و فعالیت‌های تروریستی در افغانستان.^{۱۷}

هرچند ایالات متحده امریکا در راستای تحکیم دموکراسی، حفاظت از حقوق بشر و حقوق زنان به افغانستان وعده هم‌کاری داده بود،^{۱۸} اما توافق‌نامه صلح میان ایالات متحده و طالبان هیچ

13. Sohail, Ajmal. "The Efficiency of German Contribution in the Afghan Peace Process." *Modern Diplomacy*, November 12, 2019. <https://moderndiplomacy.eu/2019/11/12/the-efficiency-of-german-contribution-in-the-afghan-peace-process/>

14. "Taliban Takes Districts Headquarters, Says It Will Not Negotiate with Afghan Government Team." *Radio Free Europe*, March 28, 2020. <https://www.rferl.org/a/taliban-takes-district-headquarters-says-it-will-not-negotiate-with-afghan-government-team/30514790.html>

15. Ibid.

16. Samad, Harris. "The Afghan Peace Process: Where Do We Go from Here?" *Atlantic Council*, March 23, 2020. <https://www.atlanticcouncil.org/blogs/new-atlanticist/the-afghan-peace-process-where-do-we-go-from-here/>

17. "Joint Declaration between the Islamic Republic of Afghanistan and the United States of America for Bringing Peace to Afghanistan." (n.d.) <https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/02.29.20-US-Afghanistan-Joint-Declaration.pdf>

18. Ibid.

ذکری نرفته است؛ امری که در باره ماهیت واقعی این توافق‌نامه و اهداف اداره رئیس جمهور ترامپ بگومگوهای جدی را در ایالات متحده و افغانستان برانگیخت. با آنهم، محمد رفیق شهیر، محتاطانه اظهار خوشبینی می‌کند:

«توافقنامه صلح میان ایالات متحده و طالبان که به تاریخ ۲۹ فروری به امضاء رسید، مبنای اساس نظامی دارد و ایالات متحده با طالبان به توافق رسیده‌اند، بنابراین در مورد ذکر حقوق زنان، حقوق بشر و دموکراسی در این سند، نباید هیچ نوع نگرانی داشته باشیم. علی‌رغم آن، ما آرزو داریم که ایالات متحده به وعده‌هایش عمل کرده و کمک کند تا شرایط فوق‌الذکر در موافقت‌نامه صلح بین‌افغانی گنجانیده شود.»^{۱۹}

دیگران اما با این دیدگاه هم‌نوا نیستند؛ به ویژه برخی از زنان فعال جامعه مدنی و زنان سیاست‌ورز که نظریات‌شان را صریحاً در رسانه‌های امریکایی اظهار کرده و گفته‌اند که خروج فوری امریکا از افغانستان دموکراسی و حقوق اساسی را به خطر می‌اندازد؛ آن‌ها مشخصاً به این موضوع استناد می‌کنند که طالبان خواستار تغییر قانون اساسی استند.^{۲۰} غزال حارث، کمیشنر کمیسیون مستقل نظارت بر تطبیق قانون اساسی در اوایل سال ۲۰۱۹ به نیویورک تایمز گفته بود: «این موضوع خیلی مهم است که حقوق تسجیل شده در قانون اساسی نباید در جریان مذاکرات صلح مورد سازش قرار بگیرد زیرا اجماع سیاسی و اجتماعی وسیعی در مورد قانون اساسی وجود دارد.»^{۲۱}

در توافق‌نامه تذکر به عمل رفته است که طالبان باید مذاکرات صلح را با دولت افغانستان آغاز کنند و اینکه آن‌ها تا حدی از قدرت سیاسی برخوردار شوند. به این اساس، نگرانی‌های جدی وجود دارد که مشارکت احتمالی طالبان ممکن است یک نوبت دیگر زنان را در معرض خشونت^{۲۲} قرار داده و آن‌ها را به حاشیه براند؛ زیرا کنترل طالبان معمولاً به معنای ممنوعیت زنان از ادامه تحصیل، شغل رسمی و اظهار نمودن خواست‌ها و مطالبات سیاسی تعبیر می‌شود. از سوی دیگر، کنترل طالبان به معنای ترویج فرهنگ سرکوب در برابر زنانی می‌باشد که چنین محدودیت‌هایی را بر نمی‌تابند.

19. Shahir, Mohammad Rafiq, Head of the Herat Expert's Council, Interview by the author. April 16, 2020.

20. Safi, Mariam and Yourish, Muqaddesa. "What is wrong with Afghanistan's Peace Process?" The New York Times, February 20, 2019. <https://www.nytimes.com/2019/02/20/opinion/afghanistan-peace-talks.html>

21. Ibid.

22. "What Will Peace Talks Bode for Afghan Women?" International Crisis Group, April 6, 2020. <https://www.crisisgroup.org/asia/south-asia/afghanistan/what-will-peace-talks-bode-afghan-women>

افزون بر شک و تردیدها در مورد موضع طالبان، در جانب دولت افغانستان نیز راجع به شروع مذاکرات بین‌الافغانی مسائلی مطرح بوده است. در ماه مارچ سال ۲۰۲۰، دولت افغانستان یک کمیته ۲۱ عضوی را برای انجام و پیش‌برد مذاکرات مستقیم صلح با طالبان، معرفی کرد.^{۲۳} ولی دفتر ریاست اجرائیه اسبق به ترکیب این کمیته اعتراض کرد و مدعی شد که ترکیب این کمیته جامع نیست. اما دولت افغانستان از آوردن هر نوع تغییر در ترکیب کمیته صلح امتناع ورزید.^{۲۴} برخلاف این واقعیت که رئیس جمهور غنی در ابتدای همان سال مدعی شده بود که مشارکت زنان اکنون در تمام سطوح افغانستان به وجود دارد، در ۲۲ ماه می سال جاری، ۱۲ تن از رهبران سیاسی مرد گردهم آمدند تا به کشاکش‌ها و جنجال سیاسی میان غنی و عبدالله پایان بدهند؛ نزاعی که از نتایج اختلاف برانگیز انتخابات ۲۰۱۹ برخاسته بود و کشور را برای ماه‌ها به بن‌بست کشانیده بود. در واکنش به این رفتارها، مدافعان حقوق زن از اینکه از پروسهٔ مصالحه و تصمیم‌گیری‌های مهم در داخل دولت دور نگهداشته می‌شوند، صدای اعتراض‌شان را بلند کردند.^{۲۵} بر اثر اعمال فشار امریکا بر جانبین، داکتر عبدالله من‌حیث رئیس شورای عالی مصالحه ملی گماشته شد تا مذاکرات صلح را به پیش ببرد.^{۲۶}

در مورد جمعیت تیم مذاکره‌کنندهٔ فعلی که از طرف دولت معرفی شده است، طیبه زاهدی به این باور است که این تیم به حد کافی تنوع جامعهٔ افغانستان را بازتاب می‌دهد؛ زیرا آن‌ها از بخش‌های مختلف افغانستان استند و از تجارب و تخصص لازم نیز برخوردارند.^{۲۷}

«من باور دارم که همه مردان و زنان این تیم مسئولیت‌های خطیری را به دوش دارند. آن‌ها باید از قاطبهٔ جمعیت افغانستان نماینده‌گی کنند؛ به ویژه خواست‌های زنان را باید به صورت جامع مطرح کنند. اول، من در مورد این تیم خوشبین‌ام و [فکر می‌کنم] انتخاب درستی بوده است. دوم، تأکید

23. Shams, Shamil. "US and Taliban Sign Historic Deal to End Afghan Conflict." DW, February 29, 2020. <https://www.dw.com/en/us-and-taliban-sign-historic-deal-to-end-afghan-conflict/a-52582850>

24. Saif, Shadi Khan. "Afghanistan Rules Out Any Changes in Peace Committee." AA.com, March 29, 2020. <https://www.aa.com.tr/en/asia-pacific/afghanistan-rules-out-any-changes-in-peace-committee/1784027>

25. Gliniski, Stefanie. "Where Are the Women? Outcry over All-Male Government Meeting in Afghanistan." The Guardian, May 22, 2020. <https://www.theguardian.com/global-development/2020/may/22/where-are-the-women-afghanistan-all-male-government-meeting>

26. "Afghanistan president Ashraf Ghani and rival Abdullah Abdullah ink power-sharing deal." DW, May 17, 2020. <https://www.dw.com/en/afghanistan-president-ashraf-ghani-and-rival-abdullah-abdullah-ink-power-sharing-deal/a-53470402>

27. Zahidi, Tayeba, Former senator of the Mishrano Jirga (Upper House of the National Assembly of Afghanistan), Interview by the author. April 16, 2020.

می‌کنم که نماینده‌گان این تیم باید در ذهن داشت باشند که از یک قشر وسیع جامعه نماینده‌گی می‌کنند، نه یک کتله کوچک. علاوه بر مردان، آن‌ها باید از همه زنان مظلوم نیز نماینده‌گی کنند؛ کسانی که همواره از خشونت، محرومیت‌های اجتماعی، تبعیض و بدرفتاری رنج برده‌اند.^{۲۸}

مشارکت احتمالی زنان در مذاکرات صلح

ناهید فرید، نماینده هرات در پارلمان، معتقد است نقشی را که زنان می‌بایست در روند صلح ایفا کنند، این است که این اطمینان را خلق کنند که روی هرگونه توافق صلح با طالبان تأثیرگذار خواهند بود.^{۲۹} او استدلال می‌کند که «زنان ۵۰ درصد جامعه افغانستان را تشکیل می‌دهند و باید با توجه به میزان جمعیت خود در مذاکرات صلح سهیم باشند. دوم، زنانی که برای کمیته صلح انتخاب شده‌اند، باید در قبال مطرح نمودن پیام‌ها و خواست‌های همه زنان مظلوم، فعال، کارگر، معلول [و غیره] از سراسر افغانستان متعهد باشند.»^{۳۰} هرچند ایشان روش‌های افزایش نفوذ و تأثیرگذاری زنان را در روند صلح بر می‌شمارد، در عین حال پیش‌بینی می‌کند که چالش‌هایی نیز در این زمینه وجود خواهد داشت. از نظر خانم فرید «طوری‌که همه ما میدانم، طالبان نمی‌خواهند زنان کار کنند و بیرون از منزل حضور داشته باشند. آن‌ها با احکام قانون اساسی فعلی که برای زنان حقوق اساسی قایل شده است، مخالف‌اند. بنابراین، من فکر می‌کنم که حقوق زنان یکی از موضوعات جنجالی و مناقشه برانگیز در گفت‌وگوهای صلح خواهد بود.»^{۳۱}

درکنار چالش‌هایی که زنان قبل از حضور در میز مذاکره با آن روبرو می‌شوند، چالش‌هایی نیز هستند که زنان در هنگام مذاکره با آن مواجه خواهند شد. لایقه صداقت، استاد حقوق و علوم سیاسی به این باور است که «بارزترین چالشی که زنان احتمالاً در جریان مذاکرات با آن مواجه خواهند شد، این واقعیت است که ممکن است نقش زنان در این گفت‌وگوها نادیده گرفته شود.» او هم‌چنان معتقد است که زنان در سیاست فعلی کشور نفوذ چندانی ندارد. او نتیجه‌گیری می‌کند که زنان ممکن در این مذاکرات به حاشیه رانده شوند.^{۳۲}

درحالی‌که اکثریت مصاحبه‌شونده‌گان به مسئولیتی تأکید کردند که متوجه اعضای زن هیئت مذاکره‌کننده است، برخی دیگر تأکید داشتند که مردان نیز سنگینی این بار را به دوش می‌کشند؛ به

28. Ibid.

29. Farid, Naheed. Member of Afghan Parliament, Interview by the author. April 16, 2020.

30. Ibid.

31. Farid, Naheed. Member of Afghan Parliament, Interview by the author. April 16, 2020.

32. Sadaqat, Layeqa, Law and Political Science Lecturer, Interview by the author. April 16, 2020.

خصوصاً هنگامی که موضوع نماینده‌گی از کلیت جامعه افغانستان مطرح باشد. مونسه حسن‌زاده، معاون والی هرات در این مورد باور است:

«تمام نماینده‌گان تیم باید این موضوع را در نظر داشته باشند که آن‌ها به نماینده‌گی از تمام جامعه افغانستان مذاکره می‌کنند. زنان طی ۱۸ سال جنگ و خون‌ریزی بیش‌ترین آسیب‌ها را متقبل شده و آن‌ها باید در مذاکرات مدنظر باشند. به نماینده‌گی از زنان ولایت هرات، ما تلاش کردیم تا زنان پرنفوذ و تأثیرگذار را در این پروسه دخیل‌سازیم، حتی با ارگ ریاست جمهوری در این زمینه به تماس شدیم. اما، شوربختانه ما نتوانستیم که آن‌ها را در تیم مذاکره‌کننده شامل کنیم. به هر صورت، مهم نیست که چه کسی از زنان نماینده‌گی می‌کند. نماینده‌گان باید قبل از آغاز مذاکرات صلح با اجتماعات مختلف نشست‌ها و مجالس را به منظور دادخواهی برای حقوق زنان دایر کنند و به خواست‌ها و نیازمندی‌های آن‌ها گوش فرا دهند. مهم‌تر از همه، نماینده‌گان باید متعهد باشند تا از زنان به صورت گسترده نماینده‌گی کنند و باور داشته باشند که زنان آن‌ها را حمایت می‌کنند. بدین ترتیب، آن‌ها در برابر چالش‌هایی که با آن مواجه می‌شوند، نیرومند ظاهر خواهند شد.»^{۳۳}

مقامات طالبان اعلام کرده‌اند که در صورت دستیابی به مصالحه، آن‌ها حقوق زنان را مطابق به شریعت اسلامی به رسمیت خواهند شناخت. هرچند، طالبان از ارائه مثال واضح و روشن از «حقوق زنان در مطابقت با شریعت اسلامی» خودداری کردند، اما دیدگاه‌ها و نظریات مختلفی در مورد معنا و مفهوم این مقوله وجود دارد. طارق نبی، پژوهش‌گر علوم اسلامی، برداشت خود از دیدگاه طالبان از شریعت را چنین بیان می‌کند:

«طالبان با فرقه‌های مختلف اسلامی در هند، پاکستان و کشورهای عربی رابطه دارند. براین اساس، آن‌ها از حقوق زنان تفاسیر مختلف دارند. بعضی از آن‌ها پیرو فقه حنفی هستند که مطابق به آن، زنان می‌توانند با حجاب و بدون پوشش صورت و دست‌شان در انظار عمومی ظاهر شوند. از سوی دیگر، برخی از طالبان از فقه حنبلی پیروی می‌کنند و آن‌ها به این باوراند که زنان باید صورت و دست‌شان را نیز بپوشانند. در این صورت، ما چنین نتیجه‌گیری کرده می‌توانیم که حتی در میان طالبان در مورد اصطلاح «حقوق زنان در پرتو شریعت» توافق نظر وجود ندارد. من به این باورم که طالبان تمرکز خود را از حقوق زنان در حال حاضر منحرف کرده‌اند تا برای توافق صلح آماده شوند.»^{۳۴}

33. Hassanzada, Monesa. Deputy Governor of Herat province, Interview by the author. April 17, 2020.

34. Nabi, Tariq. Religious Scholar, Interview by the author. April 18, 2020.

تیم مذاکره‌کننده دولت حالا برگزیده شده است. اما، هنوز روشن نیست که آیا آن‌ها می‌توانند به صورت مؤثر از حقوق و مطالبات زنان دفاع کنند یا خیر. فعالان زن و مدافعان حقوق زنان به ویژه از ولایت هرات در این مورد نگران‌اند و از دولت می‌خواهند اطمینان بدهد که صدا و خواست‌های زنان در مذاکرات صلح شنیده می‌شود و مطالبات آن‌ها نادیده گرفته نمی‌شود.

سفارش‌های پالیسی

زنان با استفاده از روش‌های ذیل می‌توانند تأثیرگذاری خویش را در مذاکرات صلح تقویت کنند:

- نخست، بیش‌ترین مسئولیت حمایت از حقوق زنان بر دوش دولت افغانستان و جامعه جهانی است. مقامات دولتی همراه با کارگزاران بین‌المللی باید برای گنجاندن حقوق زنان، حقوق بشر، و دموکراسی به مثابه موضوعات کلیدی در دستورکار مذاکرات اقدامات لازم و مقتضی را روی دست بگیرند. داشتن یک نماینده ویژه از طرف سازمان ملل متحد برای دفاع و حمایت از حقوق زنان در مذاکرات صلح حایز اهمیت است. ما هم‌چنان به یک ناظر امور زنان نیاز داریم تا گفت‌وگوها را بررسی نموده و اطمینان بدهد که همه خواسته‌ها و مطالبات زنان افغان مورد بحث قرار گرفته و از آن پشتیبانی می‌شود.
- اعضای تیم مذاکره‌کننده باید نشست‌ها و گفت‌وگوهای را با فعالان زن، مدافعان حقوق زنان و ناظران خشونت برگزار کنند و به مطالبات آن‌ها گوش فرا دهند. دیدگاه‌های آن‌ها باید در جریان این نشست‌ها ضبط گردند و در جریان مذاکرات صلح به سمع طالبان رسانیده شود. هم‌چنان، نماینده‌گان باید با گروه مخالف نشست‌هایی غیررسمی را برگزار کنند و در مورد حقوق زنان و مطالبات آن‌ها بحث و گفت‌وگو کنند.
- اعضای تیم مذاکره‌کننده باید با زنان و مردان مؤظف در حکومت نظیر وزیران، مشاوران، سفیران، و سایر مقامات دیدار نمایند و در باره نظریات و مفکوره‌های آن‌ها در خصوص نقش و میزان تأثیرگذاری زنان در سیاست گفت‌وگو کنند.
- در ضمن، در جریان دیدار با افراد فوق‌الذکر، اعضای تیم مذاکره‌کننده باید موضوعات خاصی را که زنان با آن دست به گریبان هستند، یادداشت نمایند. بگونه مثال، اگر یک زن از یکی از ولسوالی‌های یک ولایت گزارش می‌دهد که به دلیل مشکلات امنیتی که طالبان بوجود آورده است، قادر نیست تحصیلات خود را ادامه دهد، چنین موارد باید با طالبان در جریان مذاکره مطرح شود.